

هفته پژوهش نزدیک است و بزودی جلسات و سخنرانیهای مقامات سیاسی و دولتی در فضیلت پژوهش و لزوم و ضرورت آن برپا خواهد گردید. فضیلت و اهمیت و لزوم پژوهش علمی بر کسی پوشیده نیست و از هر زاویه به آن نگاه شود لزوم و اهمیت آن برای یک جامعه طالب موفقیت و پیشرفت، بر انسان روشن میشود. قانون اساسی هم (بند ۴، ص ۳، ق.ا.ج) «تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی...» را وسیله‌ی برای رسیدن نظام جمهوری اسلامی ایران به اهداف انقلابی اصل دوم قانون دانسته است.

پژوهش - یعنی تفکر و تدبیر و بکار انداختن اندیشه و قوای ذهنی برای کشف نقاط جدید علمی و فهم مجهولات - خود نوعی حرکت است؛ حرکت ذهن و روح انسان و خروج آن از جمود و ایستائی، و فکر را حکما از آنرو «حرکت از مبادی، بسوی مراد» تعریف کرده‌اند تا وجود عنصر حرکت و پویایی در پژوهش و منافع آنرا نشان دهند.

پس اگر فکر و پژوهش علمی، نوعی حرکت و حرکت نشانه حیات باشد، نتیجه میشود که حیات یک جامعه، به پژوهش علمی و راه پیمودن برای رسیدن به اهداف و مقاصد جدید بستگی دارد و جامعه ایستای خواب‌آلود را میتوان جامعه‌یی مرده و مرداب‌مانند تشبیه کرد.

پدیده پژوهش در یک جامعه علمی تابعی از روانشناسی اجتماعی و فردی و نیز اوضاع قانونی و اداری و نوسانهای سیاسی یا مانند آن میباشد و بزبانی دیگر عوامل و موانعی دارد و عوامل آنرا میتوان عناصر و ارکان آن دولت نامید. اولین عنصر آن، وجود انگیزه در دانشمند و دانشجو است، تا در روح او حرکت ایجاد گردد و در ذهن او توان نهفته بیدار شود و پیداست که وجود انگیزه در انسان خود مقوله‌یی گسترده و بسته به چندین عنصر دیگر، از جمله، آمادگی دستگاههای مربوطه و نیز تشویق و قدردانی از زحمات است.

قدردانی و تشویق عملی - و نه تنها لفظی و ظاهری - گاهی بصورت فراهمسازی و تمهید همه مقدمات کار برای پژوهشگر، و گاهی بشکل جلوگیری از برخی رفتارهای مایوس کننده ادارات و دانشگاهها نسبت به محققین کشور است، و البته مقصود از پژوهشگر، همه فضایی هستند که در حوزه و دانشگاه میباشند و نه فقط محیط دانشگاه، چون حوزه سابقه تاریخی بیشتری در کار پژوهش دارد و بسیاری از محققان حوزوی حتی بدون داشتن امکانات و تشویق و گاهی با وجود فشارهای روحی و دولتی، برایگان و بدون دستمزد کارهای تحقیقی بزرگی کرده‌اند؛ سعیشان مشکور باد. در پایان به یک نکته مهم دیگر اشارت را لازم میدانم و آن نزول سطح تحقیق علمی در علوم انسانی از جهت کیفیت است که اگر اینگونه بماند، علوم انسانی در مقایسه با علوم طبیعی و تجربی، حالت و حیات نباتی بخود خواهد گرفت و اطلاق زنده بر آن دشوار خواهد شد.